

1501

Het kerkgelouw

Het kerkgebouw

De woorden die in verschillende talen gebruikt worden voor het gebouw van de eredienst, kunnen ons al heel wat leren over de betekenis van dit gebouw. De Germaanse talen hebben hun woord voor dit gebouw over het algemeen afgeleid van het Griekse woord KYRIAKI = KYRIKI. Dit woord betekent "Huis van de Heer". Zo het Duitse Kirche, het Engelse Church en het Nederlandse woord KERK. In de meeste Romaanse talen is het woord voor dit gebouw afgeleid van het Griekse EKKLESIA=EKKLISIA. Zo in het Frans: église; in het Spaans: iglesia en in het Italiaans Chiesa. Ekklesia betekent in het Grieks: vergadering van het volk.

Deze beide groepen van namen geven heel goed weer wat dit gebouw eigenlijk is. Een kerk is namelijk "Het huis van God" en tegelijk ook "het gebouw waarin de gelovigen samenkomen", om er SAMEN te bidden en vooral om er SAMEN de eredienst (de Eucharistie) te vieren.

Een kerk is dus het gebouw voor de liturgie, dat is het geheel van woorden en handelingen, dat de Christelijke eredienst uitmaakt.

Er is een groot verschil tussen een christelijke kerk en van de andere kant de Joodse tempel en de heidense tempels.

De Joodse tempel bestond uit 1) het Heilige der Heilige; 2) het Heilige; 3) de voorhof der mannen 4) de voorhof der vrouwen; 5) de voorhof der heidenen.

1) Het Heilige der Heilige.

Dit is de Hebreeuwse manier om aan te duiden "Het Heiligste". Dit was de binnenste, meest westelijke ruimte van de tempel. Tot aan de verwoesting van Jerusaleem in 587 v.Chr. stond hier de Ark van het Verbond; dat was een kist van acaciahout, van binnen en van buiten met goud overtrokken. Er liep een gouden krans omheen en erop lag een gouden deksel, waarin twee cherubijnen-figuren gedreven waren.

In de Ark lagen de twee stenen tafelen van de wet, die Mozes van God had ontvangen op de berg Horeb.

Ook lagen er een kruikje manna en de staf van Aäron in. Slechts één keer per jaar, alleen op de Grote Verzoendag, mocht de Hogepriester het Heilige der Heilige betreden; anders niemand. *Van Kipur*

2) het Heilige

Dit was een ruimte in de tempel die vóór het Heilige der Heilige lag. Hierin bevonden zich het reukofferaltaar, de tafel met de toonbroden en de zevenarmige kandelaar. Iedere dag moest er een reukoffer gebracht worden, maar dat mocht alleen door de "Zonen van Aäron". Vergelijk maar eens het verhaal van Zacharia (echtgenoot van Elisabet en vader van Johannes de Doper) in Lucas 1.5-25.

3) De voorhof der mannen.

Dit was een open voorhof bij de tempel. Hij was alleen toegankelijk voor de Joodse mannen, die naar de tempel kwamen om te bidden.

4) De voorhof der Vrouwen.

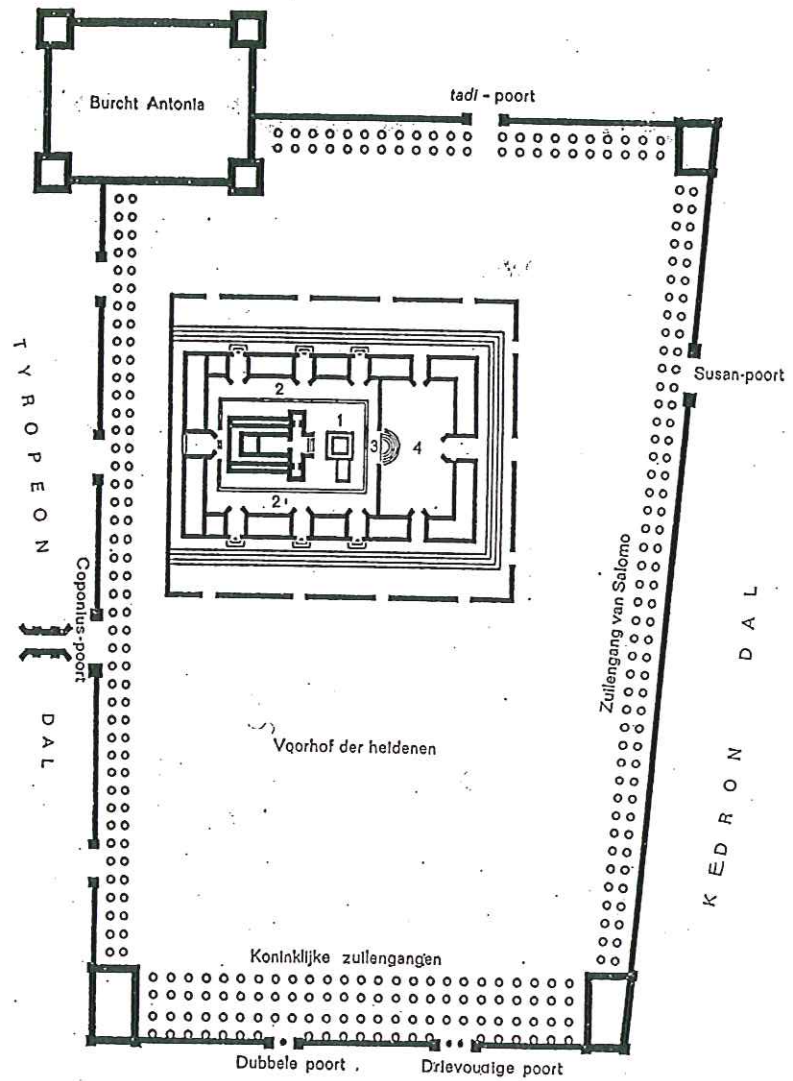
Ook weer een open voorhof; hij lag voor de voorhof der mannen; de mannen mochten doorlopen, de vrouwen moesten hier achter blijven.

5) De voorhof der heidenen. *Gajim - gajim*

Dit was een grote voorhof die ook toegankelijk was voor de heidenen, dat wil zeggen: de niet-Joden. De "gelovigen" kwamen dus nooit in de eigenlijke tempel zelfs de gewone priesters niet; alleen de Hogepriester en dan nog maar één keer per jaar. De Joodse tempel was echt het Huis van God, het huis waarin Jahweh (=God) op bijzondere wijze aanwezig was.

Ook de heidens tempels waren alleen het huis van de god of de godin. Die god of godin woonde in de tempel in de vorm van hun beeld. Het altaar stond altijd buiten, vóór de tempel. Alleen de priester mocht de tempel betreden; de mensen moesten altijd buiten blijven staan.

In een christelijke kerk woont de Heer, Jezus Christus, in het tabernakel, maar de kerk is de vergaderplaats van de gelovigen, het gebouw waarin de gelovigen samen komen om er SAMEN de liturgie of de eredienst te vieren.

Plattegrond van de tempel van Jerusalem

- 1) Brandofferaltaar in de voorhof der priesters
- 2) Voorhof der mannen
- 3) Nikanor-poort
- 4) Voorhof der vrouwen

DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK

Deze kerk is gesticht door Jezus Christus, de Zoon van God, die Mens werd, maar nu "zit aan de rechterhand van de Vader". Hij is dus het echte hoofd van de kerk. Toen Hij stierf (op Goede Vrijdag om drie uur), uit de dood verrees (Paasmorgen) en tenslotte ten Hemel opsteeg (Hemelvaartsdag), had Hij de apostel Petrus al aangesteld als zijn plaatsvervanger hier op aarde. Petrus was dus de eerste plaatsvervanger van Christus op aarde; dat wil zeggen: Petrus was de eerste Paus. Petrus werd in Rome gemarteld; hij stierf aan een kruis; maar hij had weer een opvolger, namelijk LINUS, daarna CLETUS, toen CLEMENS. Zo is dat doorgegaan tot nu toe. Nu is Johannes Paulus II de Paus van de Rooms-Katholieke kerk. Hij is de 263ste Paus.

BISDOM

De Rooms Katholieke kerk is verspreid over de hele wereld en telt meer dan 450 miljoen gelovigen. Ze is onderverdeeld in bisdommen; dat zou je de provincies van de kerk kunnen noemen. Aan het hoofd van een bisdom staat een bisschop. Zo hebben we in Nederland zeven bisdommen. Naar de plaats waar de bisschop woont spreken we van:

1. Het bisdom Utrecht (Kardinaal Simonis)
2. Het bisdom Breda (Monseigneur Ernst)
3. Het bisdom Den Bosch (Monseigneur ter Schure)
4. Het bisdom Groningen (Monseigneur Möller)
5. Het bisdom Haarlem (Monseigneur Bomers)
6. Het bisdom Roermond (Monseigneur Gijzen)
7. Het bisdom Rotterdam (Monseigneur Bär)

Het eigen kerkgebouw van een bisschop noemen we een kathedraal, omdat hij daar zijn cathedra (het Latijnse woord voor: Bisschopszetel) heeft. De Paus is tevens bisschop van Rome. De bisschopskerk van de Paus is niet de Sint Pieter, zoals veel mensen denken, maar de Sint Jan van Lateranen.

PAROCHIE

Elk bisdom is weer verdeeld in een aantal parochies dat zou je de gemeenten van de kerk kunnen noemen. Zo'n parochie heeft een eigen gebouw voor de eredienst; dat is de parochie-kerk.

Aan het hoofd van een parochie staat een pastoor (Latijn: Pastor=herder). Soms heeft een pastoor nog een priester als helper; die noemen we dan Kapelaan. Weert telt negen parochies:

1. Het centrum H. Martinus *kerk van de Toren*
2. Keent H. Jozef *kerk van Maria*
3. Leuken H. Matthias *kerk van de Apostelen*
4. Laar HH. Hiëronymus+Antonius *(m.v. Grooten 19)*
5. Boshoven H. Oda *kerk van de Prinses*
6. Fatima Onbevlekt Hart van Maria *9 juli 1572*
7. Groenewoud Goede Herder *kerk*
8. Biest H. Franciscus van Assisi
9. Moesel Verrezen Christus *kerk*

DE TITEL VAN EEN PAROCHIEKERK

Elke parochie-kerk is officieel toegewijd aan een "Heilige", soms aan Christus zelf, soms aan de Heilige Geest, soms aan Maria, soms aan een andere Heilige. Dit noemen we de titel van de kerk.

Onze parochiekerk is toegewijd aan het Onbevlekt Hart van Maria. Toch is ze bij de mensen veel beter bekend als De Fatima-kerk. Tussen 13 mei en 13 oktober van het jaar 1917 verscheen Maria zes keer aan drie herderskinderen: Lucia, Francesco en Jacinta in Fatima, een plaats in Portugal. Bij die verschijningen vroeg Maria heel dringend om heel de wereld toch toe te wijden aan haar Onbevlekt Hart. Dat is op

25 jaar 13 oktober 1942 inderdaad op plechtige wijze gebeurd door Paus Pius XII. Omdat Maria dat in Fatima zo dringend vroeg, wordt ze bijzonder vereerd onder de titel van "Het Onbevlekt Hart van Maria". Maar de mensen spreken veel liever kortweg van Onze Lieve Vrouw van Fatima. *maria van de Toren* *kerk van de Prinses*

Onze hele wijk heette vroeger MOLENVELD; maar naar onze kerk kreeg de hele wijk de naam "Fatima"

Onze parochie werd officieel opgericht op 18 maart 1949 en de eerste pastoor was pastoor Ehlen.

In het begin had onze parochie nog een noodkerk. Die werd op 19 februari 1949 al ingezegend en in gebruik genomen; dat gebouw staat er nog; het staat aan de Nieuwstraat en langs de Spoorstraat; het is het gebouw waarin nu de Scouting gevestigd is.

Pas later werd de grote nieuwe kerk gebouwd.

Het werk aan de nieuwe kerk begon op 15 november 1953 en op 25 maart 1955 was de hele kerk klaar.

Klokken

Meestal worden de gelovigen naar de kerk geroepen door de klokken. Wij luiden de klokken (door de week één, 's zondags twee, op hoge feestdagen drie) een kwartier voor het begin van de H.Mis. Onze parochie is niet erg uitgestrekt en als je de klok hoort luiden, kun je nog best op tijd in de kerk zijn. Vroeger waren er veel minder kerken en woonden de mensen dus dikwijls verder van de kerk af. Daarom luidde men vroeger dikwijls twee keer: een half uur en dan een kwartier voor de H.Mis.

De kerken hebben niet altijd klokken gekend. In de eerste eeuwen werden de christenen erg vervolgd. Ze kwamen toen in het geheim samen in het huis van een christen of zelfs onder de grond in de katakomben (zo bijvoorbeeld in Rome en in Napels). Toen durfden ze natuurlijk niet met een klok te luiden; want dan zouden ze zelf de plaats van hun bijeenkomst verraden hebben; dan zouden de soldaten er vlug geweest zijn om alle christenen te arresteren.

In 313 kwam er door het edict van Milaan een einde aan de vervolgingen in heel het Romeinse Rijk. In dat jaar kondigde keizer Constantijn de Grote namelijk in een plechtig besluit af, dat je gerust christen mocht zijn; zijn eigen moeder Helena was al christin en later (pas op zijn sterfbed) heeft Constantijn zichzelf ook laten dopen. In 313 kwam er dus vrede voor de kerk; dat noemt men dan "de kerkvrede".

Spoedig gingen de christenen toen ook echte kerken bouwen en gingen ze ratels of bellen gebruiken; misdienaars liepen door de straten en bleven steeds ratelen of bellen als teken dat er weer een Eucharistie gevierd werd. Ze gebruikten dikwijls ook een Simandron of Simandrión; dat is een houten of ijzeren balk waarop men met een houten of ijzeren hamer klopte. Dat klinkt bijna even hard als tegenwoordig onze kerkklok. In het oosten gebruikt men die op sommige plaatsen, vooral in kloosters, nog steeds. Pas rond 500 kwamen de eerste echte klokken in gebruik, eerst alleen nog maar in de kloosters.

Tussen 700 en 800 werden de kerkklokken vrij algemeen. Men luidt de kerkklok(ken) vóór de Heilige Mis en voor andere kerkelijke diensten. Vroeger luidde men dikwijls heel even onder het Sanctus (Heilig, heilig, heilig) en onder de Consecratie; en ook drie keer per dag ('s morgens, 's middags en 's avonds) om de mensen op te roepen "De Engel des Heren" te bidden; dat is een gebed ter ere van Maria, dat met die woorden begint.

Veel kerken luiden de "Doodsklok" als er iemand gestorven is, en de "Doopklok" als er iemand gedoopt is. Ook luidde men vroeger op de avond vóór een feest en ook zaterdag-avond om het feest of de zondag in te luiden.

In de middeleeuwen werden de kerkklokken geluid bij storm, onweer, brand en oorlog. De klokken dienden dan als waarschuwing, maar ook als afweermiddel. Onder het Gloria (Eer aan God) van Witte Donderdag luiden de klokken heel plechtig; maar daarna niet meer tot aan de Gloria van Paaszaterdag-avond. De mensen vertelden dan aan de kinderen, dat de klokken weggevologen waren naar Rome om paaseieren te halen. Voor de dienst van Goede Vrijdag en van Paaszaterdag trokken dan de misdienaars vroeger met een ratel door de straten van de parochie.

Tegenwoordig worden in ons land de klokken bijna overal electrisch geluid. Het luiden gaat dan heel regelmatig. Vroeger werden ze door mannen (klokkenluiders) geluid door aan het klokkentouw te trekken. Dan kon men dus vlugger of langzamer luiden. De klokken zijn dikwijls heel erg zwaar en vooral het aan de gang brengen van de klokken kostte veel spierkracht.

De eerste steen

Bij het bouwen van een kerk heeft men een speciaal feest voor het leggen van "De Eerste Steen". Op deze officiële eerste steen staat meestal een tekst, waaruit men ook het jaar van de bouw kan opmaken. Bij ons ligt de eerste steen rechts van de drie middendeuren. Er staat de volgende tekst op: "De negentiende april van het Mariajaar 1954 werd deze steen geplaatst". 1954 was een Maria-jaar, het

Chronogram

eeuwfeest van de dogmaverklaring van de Onbevleete Ontvangenis van Maria.

Deze eerste steen ligt bij een kerk altijd op een hoek; het is de hoeksteen, symbool van Christus als hoeksteen van zijn kerk, als het begin en het einde. Hij is het fundament van zijn kerk, waarop heel zijn kerk rust en steunt.

De kerkdeuren

De kerkdeuren vormen natuurlijk de ingang van de kerk. Vroeger speelden ze een grote rol bij verschillende gelegenheden. Zo moesten de openbare boetelingen in zak en as aan de kerkdeur blijven staan en mochten ze er niet binnenkomen. In de middeleeuwen werd het huwelijk gesloten bij de bruidsddeur van de kerk en daarna kwam het bruidspaar pas de kerk in voor de huwelijksmis. De plechtigheden van de Paaswake (Paaszaterdagavond) beginnen, waar dat kan, nog steeds buiten voor de hoofddeur van de kerk; waar dat niet kan, doet men het binnen, maar wel vlak voor de deur. Ook het begin van de doop moet eigenlijk buiten aan de deur van de kerk gebeuren.

Onze kerk heeft aan de voorkant maar liefst 7 deuren

Kerkportaal

Indeval - maria boederschap - geboorte - paasweek

We komen de kerk binnen door een van de portalen. Zo'n portaal is bedoeld als een duidelijke afscheiding tussen de buitenwereld met alle lawaai en de stilte binnen de kerk zelf. Veel kerken hadden vroeger een grote voorhof (atrium), waarin je via een grote poort kon komen. Zo'n atrium was dikwijls een prachtige tuin met een mooi tegelpad naar de kerkdeur; middenin bevond zich een grote fontein en langs de zijkant waren vaak galerijen, zodat je niet onder de brandende zon of in de regen behoefde te lopen. Geleidelijk aan ging men de doden in dit atrium begraven of ook in een tuin aan de zijkant van de kerk. Men wilde ze heel dicht bij de kerk begraven, omdat men bij de kerk wilde blijven horen (de gemeenschap der heiligen). Hiervoor gebruikte men dus de hof voor of langs de kerk, vandaar het woord "Kerkhof".

Wijwaterbakken

atrium pag 15

Aan de binnenkant van de kerk hangen naast de deuren de wijwaterbakken. Daarin bevindt zich wij-water, dat

is gezegend of gewijd water. Met dit water maken we bij het binnenkomen van de kerk een kruisteken. We willen echt zuiver de kerk betreden en gebruiken dit water als symbool van die zuivering. Dit kruisteken met wijwater is ook een herinnering aan onze doop; wij zijn immers gedoopt met gezegend of gewijd water; en door ons doopsel werden we geheel rein en een kind van God. Het doopwater wordt elk jaar in de Paaswake gewijd; dan vernieuwen alle gelovigen ook hun doop-geloften.

Vroeger hadden alle mensen zelf een wijwaterbakje met wijwater erin op hun slaapkamer hangen. 's morgens bij het opstaan en 's avonds bij het slapen-gaan maakte men dan een kruisje met wijwater.

Als het erg onweerde, liep moeder met een palmtakje en wijwater door het huis en zegende alle kamers, om God te vragen het huis te beschermen tegen bliksem-inslag.

Mededelinggeborden

Tegen de achterwand van de kerk zie je meestal een of meer prikboarden hangen. Daarop komen alle mededelingen die voor de mensen van belang zijn.

Op veel plaatsen stonden die vroeger buiten de kerk op het kerkplein. Daarop werden dan niet alleen de kerkelijke mededelingen gehangen, maar ook alle anderen.

Biechtstoelen

Achter in de kerk of tegen de zijwanden van de kerk vind je ook een of meer biechtstoelen, die dienst doen voor het sacrament van de boete of de biecht. Zo'n biechtstoel heeft twee "afdelingen". In de ene zit de priester; hij draagt een paarse stola en luistert daar naar de zonden van de biechteling (degene die het sacrament van de boete wil ontvangen). Op het eind geeft de priester hem de absolutie, dat wil zeggen de kwijtschelding van zijn zonden.

In de andere "afdeling" knielt de biechteling en belijdt (noemt) zijn zonden. Een boeteviering is natuurlijk niet hetzelfde als het sacrament van de boete. Bij een boeteviering vraagt men God om vergeving en hoopt men dat men die ook krijgt. Bij het sacrament van de boete krijgt men van God echt ver-

giffenis door de mond van de priester: en nu ontsla ik u van uw zonden in de naam van de Vader...

Zangkoor of doxaal

Het zangkoor of doxaal bevindt zich meestal achter in de kerk boven de ingang. Soms vindt men het op een andere plaats in de kerk. Op het zangkoor staat het orgel waarop de organist de zang van de zangers en/of zangeressen begeleidt.

In de achterwand van het zangkoor bevindt zich in veel kerken een groot raam. In onze kerk is het een prachtig gebrandschilderd raam. Het is vervaardigd door de beroemde Limburgse kunstenaar Charles Eyck. Het stelt het grote zonnewonder voor dat in Fatima plaats had op 13 oktober 1917 en dat door meer dan 70.000 mensen werd gezien.

Het schip van de kerk

pag 15 + 17

Als je een kerk inkijkt kun je altijd heel gemakkelijk twee grote delen onderscheiden namelijk de ruimte voor de gelovigen en de ruimte voor het altaar en de priester. De grote ruimte voor de gelovigen noemen we het schip van de kerk.

De architect voor een christelijke kerk ziet zich altijd voor het probleem geplaatst, dat hij een grote binnenruimte moet ontwerpen waar plaats is voor veel mensen. Deze ruimte is niet altijd en overal op dezelfde manier gebouwd of ingedeeld. Soms is ze door pilaren in verschillende banen verdeeld; zo'n baan noemen we een beuk, en men spreekt dan van het middenschip of de middenbeuk en van de zijbeuk. Veel kerken hebben zo drie beuken, sommigen zelfs vijf. Soms heeft men voor aan het schip nog een hele dwarsvleugel gebouwd, of twee zijvleugels. Hierdoor heeft de plattegrond van de kerk de vorm van een kruis en zo'n kerk noemt men dan een kruiskerk. ^{pag 17}
In die dwarsbeuk of transept bevonden zich dikwijls aparte plaatsen. bijvoorbeeld voor kinderen of voor de zusters. In het kerschip staan banken of stoe-
len, waar men een plaats kan vinden. Vanwege de pilaren kan men in sommige kerken niet zo goed het altaar zien. Vroeger keken de mensen ook niet zo veel naar het altaar; ze zaten dikwijls heel rustig voor zichzelf te bidden in hun eigen kerkboek.

Ze volgden de H.Mis niet zo heel erg, maar baden voor zichzelf. Het kerkship van onze eigen kerk is op een heel speciale manier gebouwd. Het heeft de vorm van een cirkelsegment, dat wil zeggen van een moot van een grote cirkel. Je moet maar eens kijken; dat kun je van buitenaf al zien. De voorgevel van de kerk loopt rond; dat is de omtrek, de buitenkant van die grote cirkel. De twee zijmuren lopen steeds meer naar elkaar toe; achteraan is de kerk veel breder dan vooraan. Hierdoor staan de banken ook niet kaarsrecht naast elkaar, maar in een soort waaier-vorm. Het grote voordeel is, dat je nooit pal achter de rug van je voorbuurman zit, maar altijd een goed zicht op het priesterkoor en het altaar hebt. Technisch is dat allemaal buitengewoon knap. De tien pilaren van onze kerk staan aan de buitenkant van de kerkbanken en je zit dus nooit achter een pilaar. Het plafond van onze kerk wordt gevormd door tien kleine gewelfjes. Dit wordt mogelijk gemaakt door negen stalen balken, die stuk voor stuk maar liefst 24 meter lang zijn. Als je goed kijkt, dan zie je hoe onze kerk naar voren toe steeds smaller wordt, hoe de negen balken naar voren toe steeds dichter bij elkaar komen en hoe zelfs het brede middenpad naar voren toe steeds smaller wordt. Alle lijnen van ons kerkship wijzen heel sterk naar het priesterkoor toe. In de zijmuren van een kerk vind je natuurlijk altijd ramen. In veel kerken zitten gebrandschilderde ramen met prachtige voorstellingen van Christus of van Heiligen. Die ramen zijn op zich prachtig, maar leiden daardoor soms wel de aandacht af van wat er voor gebeurt. In onze kerk vind je een heel apart soort ramen. Er zijn twaalf grote boogramen en zes kleine ronde ramen. Ze zijn vervaardigd van Dantziger glas, een speciaal en heel duur soort glas dat volgens een oude techniek met de mond geblazen wordt. De ramen stellen niets voor, ze beelden geen bepaalde personen of gebeurtenissen uit; ze zijn louter een spel van kleuren en lijnen. Onze kerk was de eerste in Nederland die een non-figuratieve of abstracte beglazing kreeg. Bij elk raam overheerst één bepaalde kleur en een heel aparte kleurencombinatie.

De Kruisweg

Langs de zijmuren van een kerk bevindt zich altijd een kruisweg. Dat zijn veertien afbeeldingen van het lijden van Christus vanaf zijn veroordeling door Pilatus tot en met zijn graflegging. De kruisweg is een gebedsoefening, waarbij men bij elke afbeelding blijft staan, er het lijden van Christus overweegt en bidt. Omdat men bij elke afbeelding blijft staan, spreekt men van de veertien staties van de kruisweg. Als je van achter uit de kerk inkijkt, begint de kruisweg met de eerste statie vooraan rechts en eindigt dan met de veertiende statie vooraan links; hij loopt dus rond door de hele kerk. Op Goede Vrijdag 's middags om drie uur (het uur waarop Jezus aan het kruis stierf) bidden wij in onze kerk de kruisweg.

De Communiebank

In de oudste kerken ^{part 10} liep er voor het priesterkoor een hekwerk (cancelli). De zangers (slechts enkelen en meestal priester of kloosterling) stonden binnen dat hek dicht bij het altaar. De mensen die de heilige Communie wilden ontvangen kwamen naar dat hek toe en gingen daar te communie. Twee misdienaars hielden dan een linnen doek voor de communicant. Later verhuisden de zangers naar het zangkoor, omdat ze voor het altaar toch wel erg in de weg stonden. Uit het hekwerk groeide toen in het westen geleidelijk aan de communiebank. In het oosten gingen men ikonen aan het hek hangen of erop plaatsen. Daardoor ontstond de ikonostase of ikonen-wand. Aan de communiebank mag je staan of knielen, wat je zelf maar wilt. In onze kerk hoort de communiebank nog echt tot het kerkschip. Hij vormt ook geen echte scheiding tussen het kerkschip en het priesterkoor. Want hij is erg laag en het priesterkoor is drie treden hoger; bovendien bestaat onze communiebank uit twee delen en daar tussendoor loopt het middenpad van het schip gewoon door.

Het priesterkoor

Dat is de ruimte vooraan in de kerk voor twee heel belangrijke dingen: het altaar en het tabernakel.

Vroeger vormden die twee samen één geheel; toen stond het tabernakel voor de priester op het altaar. De priester stond toen aan het altaar met zijn rug naar de mensen. Behalve het altaar en het tabernakel bevindt zich op het priesterkoor alles wat nodig is voor de Eucharistieviering: de ambo, de credens, de stoelen of banken voor priester en misdienaars en meestal een bel of gong.

Het altaar

Het altaar is het belangrijkste deel van een kerkgebouw. In onze kerk staat het altaar dan ook precies op het middelpunt van de grote cirkel van het priesterkoor. Het altaar is zo belangrijk omdat hieraan de H.Eucharistie wordt gevierd. Christus heeft het heilig altaarsacrament ingesteld tijdens het laatste avondmaal. Hij deed dat toen natuurlijk aan de gewone tafel van het cenakel (dat is de zaal van het laatste avondmaal). In de eerste eeuwen vierde men de H.Eucharistie eveneens aan een tafel. In de katakomben vierde men de H.Mis op de graven van de martelaren. Sedert de vroegste middeleeuwen kwam het voorschrift dat minstens het altaarblad van steen moest zijn. Vanzelf ging men toen ook altaren maken die helemaal van steen waren. Maar heel dikwijls bleef de tafel-vorm. Daarnaast kwam ook de vorm van een graf-tombe in gebruik, waarin men dan relikwieën van martelaren bewaarde. In de altaarsteen zijn altijd relikwieën van martelaren ingemetseld.

Het kan wel eens voorkomen dat de H.Mis buiten of in een zaal gevierd moet worden. Daarvoor gebruikt de priester dan een kleine, losse altaarsteen, die op een tafel wordt gelegd. Dit noemt men een draagbaar altaar.

Het Tabernakel p 18

Het woord "Tabernakel" betekent "tent". Dit herinnert aan de verbondstent van de Israëlieten. Daarin was een gedeelte dat "Het Heilige der Heilige" heette; daarin was God op bijzondere wijze tegenwoordig. Hier in het tabernakel is Jezus, God-mens, tegenwoordig, want hierin worden de heilige hosties bewaard. Je weet natuurlijk nooit hoeveel mensen er precies te communie zullen gaan. Dat is ook niet nodig; zijn

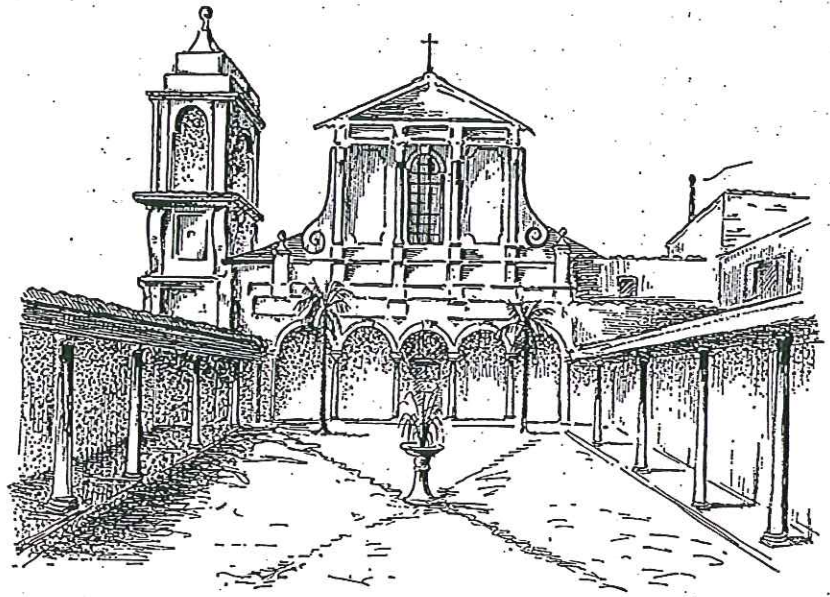
er teveel geweest op de hostieschaal, dan worden die in het Tabernakel bewaard; waren er te weinig, dan kan de priester er bij halen uit het tabernakel. Omdat Jezus in het tabernakel echt aanwezig is, maken we voor het tabernakel steeds een kniebuiging. Het tabernakel is voor de veiligheid een brandvrije kluis. Van binnen is het bekleed met witte zij. Op de deur van het tabernakel staat bij ons een kruis afgebeeld en ook de letters IHS, dat zijn de drie eerste letters van de griekse naam voor Jezus: ΙΗΣΟΥΣ. Bij het tabernakel brandt dag en nacht een lamp, de Godslamp. Dat is uit eerbied en om aan te geven dat Jezus hier echt tegenwoordig is. De brandstof van een Godslamp is olijfolie of een mengsel van olijfolie en bijwenwas.

Ambo

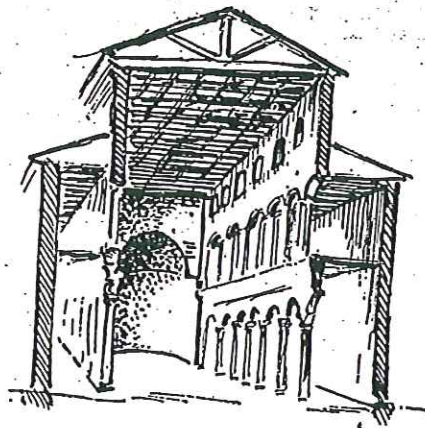
Vooraan op het priesterkoor staan twee lessenaars. Ze zijn nodig voor de woordienst van de Heilige Mis. Van die twee lessenaars wordt er één uitsluitend gebruikt voor de voorlezing van het Evangelie. Op die lessenaar ligt altijd het Evangelie-boek. Aan de andere lessenaar wordt dus ook de preek gehouden. Vroeger had men geen microfoon en geen versterker. Toch moesten de mensen de preek kunnen verstaan. Daarom bouwde men toen dikwijls een preekstoel in het kerkship zelf; dan stond de priester dicht bij de mensen. Zo'n preekstoel kun je bijvoorbeeld nog heel mooi zien in de Martinus-kerk.

Credens

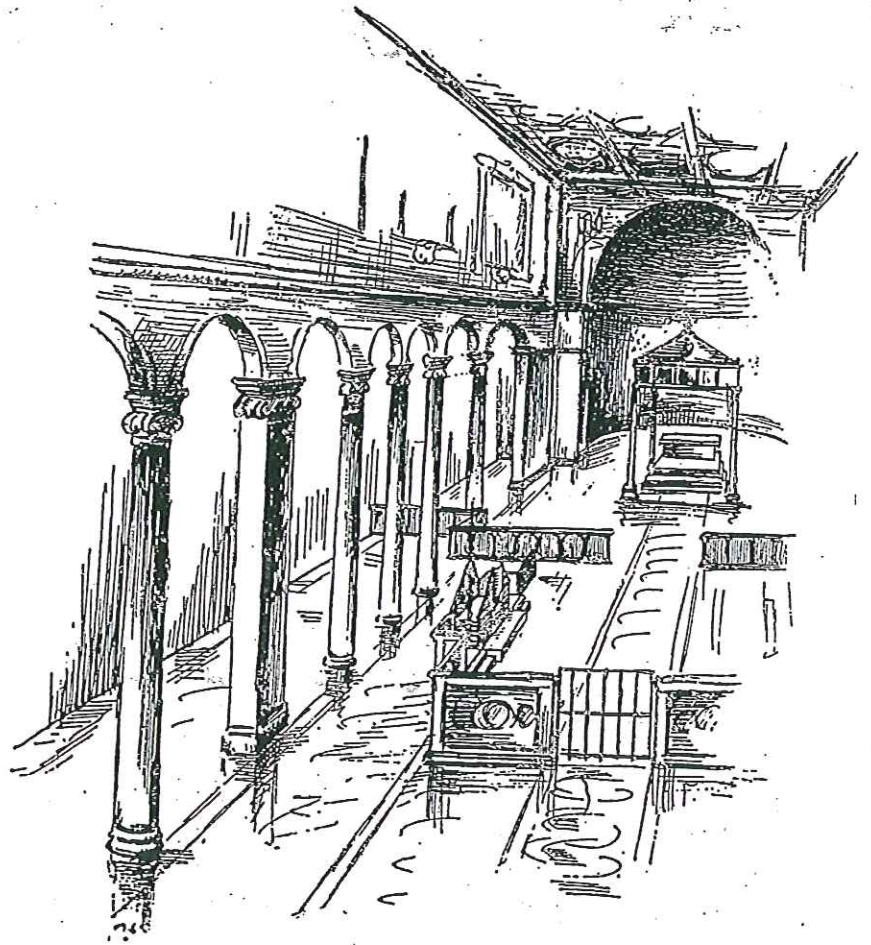
Tegen de zijmuur van het priesterkoor staat ook nog een tafel, die officieel credens heet. Hierop worden voor de heilige Mis alle dingen klaar gezet die nodig zijn. Hier staan dus de kelk en de hostieschaal, de ampullen (het wijn- en waterkannetje), de kan met schaal en handdoek voor de vingerwassing en dergelijke. Dicht erbij staat ook de standaard voor het wierookvat en het scheepje met wierook. In plechtige heilige Missen wordt ook wierook gebruikt. Dat is een eerbewijs en we gebruiken het dus bij het Evangelie, bij de offerande over de offergaven en bij de consecratie.

Atrium (San Clemente te Rome)

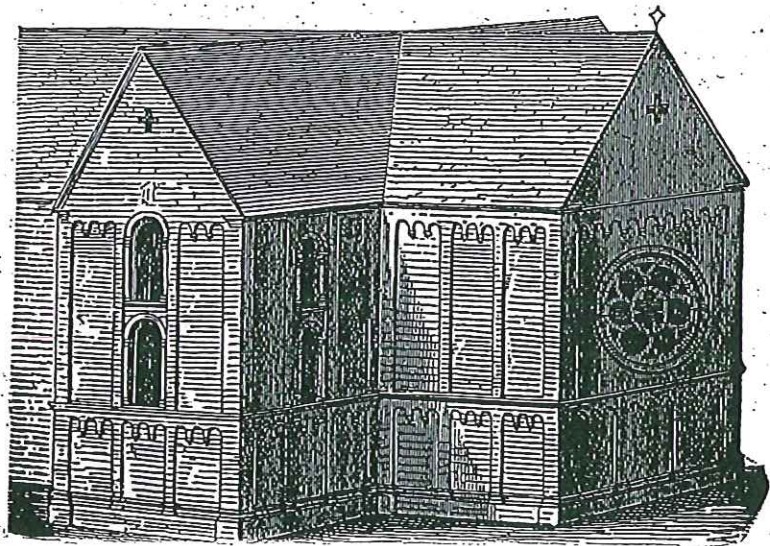
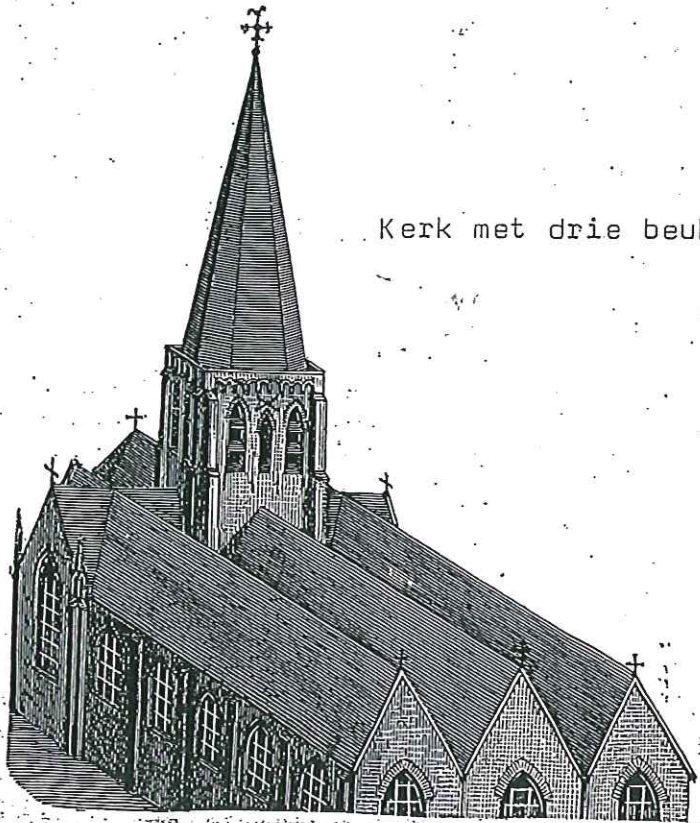

Doorsnede van kerk
met drie beuken

Cancelli (hekwerk) rond het priesterkoor.
(San Clemente te Rome)

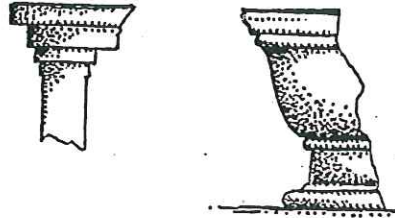
Kerk met drie beuken

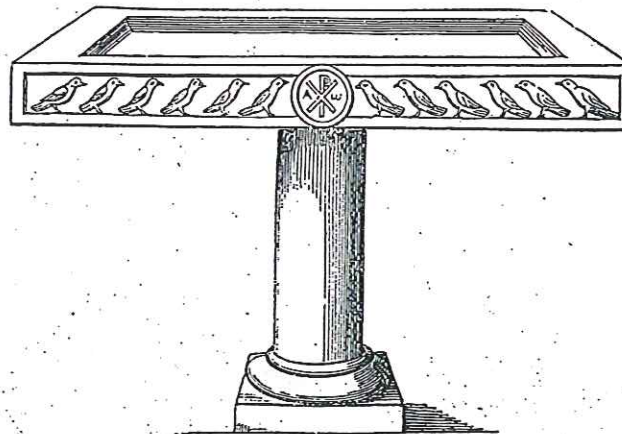
kruis-
kerk

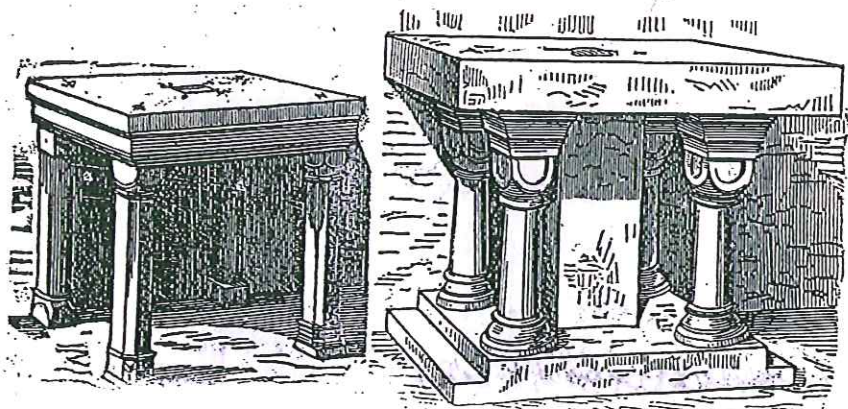
altaarsteen

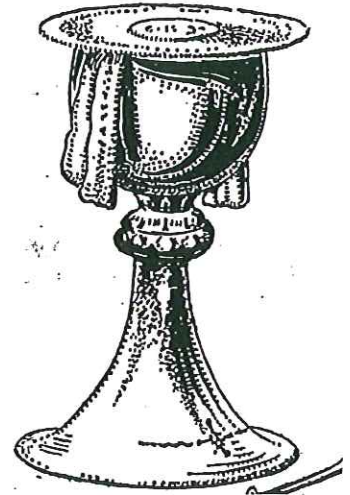
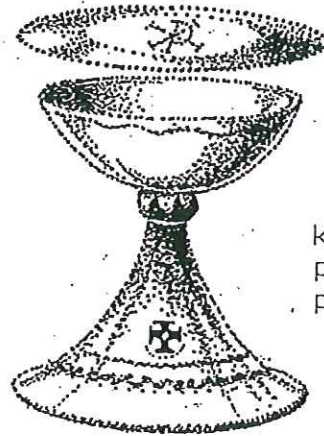

tafelvorm en tombevorm

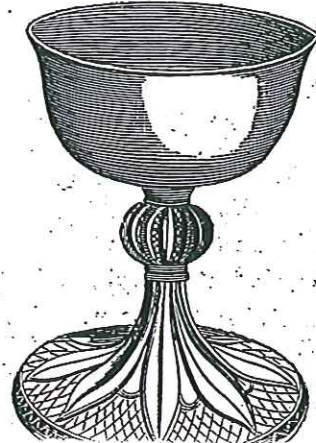
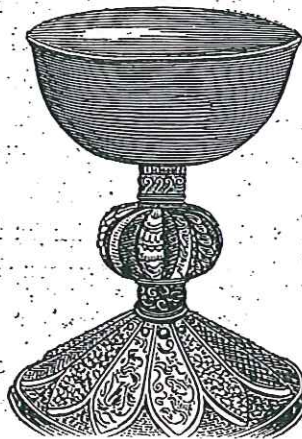
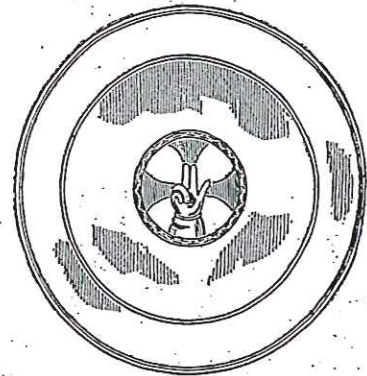
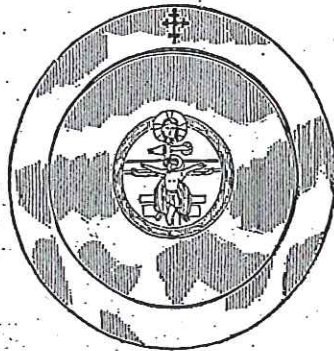

tafelvorm

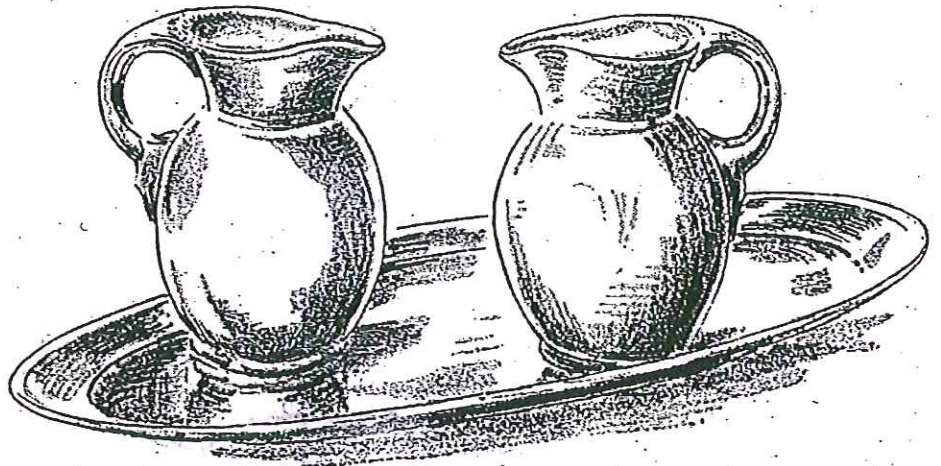

kelk
pateen
palla

Ciborie (grote kelk waarin de overgebleven H.Hosties in het tabernakel bewaard worden)

Ampullen (wijn- en waterkannetje)